

Foaia Diecezană

Organul oficial al eparhiei ortodoxe române a Caransebeșului

Prețul abonamentului:	APARE DUMINECA	Prețul inserțiunilor
Pe un an 240 Lei	Manuscrisele nu se înapoiază și se adresează redacțiunii „Foaia Diecezană”, iar banii pentru abonamente și inserațiuni se trimit administrațiunii „Tipografia și Librăria Diecezană” în Caransebeș	Pentru publicațiuni oficiale, concu se edicte etc. publicate de 8 ori, dacă conțin până la 150 de cuvinte 120 Lei, până la 200 de cuvinte 180 Lei, de aci în sus 200 Lei
Pe jumătate de an 120 Lei		
Pe un pătrar de an 60 Lei		
Un număr 5 Lei		
Pentru străinătate pe un an 300 Lei		

„Necesitățile societății românești...”

Cum am amintit în notița din numărul trecut, d. Pamfil Șeicaru, desigur în calitatea de director al unui ziar din Capitală, s'a simțit chemat să sugereze anumite „elemente pentru reforma învățământului secundar” cum își și intitulează articolul apărut în 28 Aprilie a. c. în ziarul Curentul.

Sugestiile date în acest ziar, care nu are prea mult de împărțit cu Biserica, au un te-meiu absolut șubred și nu țin câtuși de puțin seama de „necesitățile societății românești” cum tocmai pretinde autorul, care dealtfel abea poate să-și mascheze supărarea împotriva preoților. Este, deci, și dea rea credință.

D. Pamfil Șeicaru pledează împotriva înmulțirii orelor de religie în școala secundară, deci nu dorește lărgirea sferei de influență a profesorului de religie, pe motivul că școala preotului-profesor este biserica și nu școala de stat. Concluzia, care nu prea reiese din această premiză: „noua reformă a învățământului secundar va trebui să pornească dela necesitățile societății românești, spre a forma elemente capabile de a servi acestor necesități”.

Școalele secundare sunt în orașe. Orelor de religie la aceste școale sunt prevăzute de preoți, iar dacă se întâmplă să nu fie catedra complectă, un diacon sau chiar un profesor laic. Dar profesorul de religie, în ipoteza că el este preot, are el biserica aparte unde să instrueze pe copii în adevărurile credinței? — A, e vorba să-l scoți pe catihet cu totul din școală, dând școlarii în seama preotului-paroh?! Dar de ce, ce este școala alta decât o instituție pentru cultivarea omului, pentru a-i administra elementele necesare spre a-l forma om. Ori statul are nevoie numai de oameni

„deștepți” și nu de oameni integri? Nimeni afară de Biserică nu are prestigiul necesar pentru a făuri dintr'o făptură omenească, un tot armonic, un om „după chipul și asemănarea lui Dumnezeu”. Această operă o face exclusiv Biserica prin organul ei, profesorul de religie.

Preotul-paroh, în oraș îndeosebi, are foarte puțin contact cu elevul școlii secundare. Nu are adeseori el, profesorul, suficientă legătură și deci autoritate ca să-l stăpânească pe elev ferindu-l de abateri, dar mi-te preotul-paroh, care-i atât de îngreunat cu de toate într'un oraș! Neobligat, elevul nu prea merge la biserică; în epoca adolescenței pe el îl stăpânesc mai mult altele decât contemplația și meditația religioasă, iar orașele oferă atâtea posibilități de distracție îndeosebi în Dumineci, și în sărbători, că scăpând vigilenței preotului-catihet el părăsește pe furis și biserica. Elevul trebuie în-deletnicit cu biserica, întocmai cum se îndeletnicește și cu școala, iar pentru aceasta e nevoie de un organ permanent al Bisericii în școala secundară.

Necesitățile societății românești?! Da, acestea reclamă imperios întoarcerea noastră la vatra părăsită.

Aici în Banat și în Transilvania nouă Biserica ni-a fost mamă bună, ea singură ni-a dat izbăvirea pe care noi cei „deștepți” nu am știut-o îndeajuns prețul și deci a ni-o păstra.

Va fi fost școala lui Spiru Haret bună pentru civilizarea României mici, pentru emanciparea țăranilor prin cele vre-o câteva revoluții, de sub anumite asupriri, dar ea a avut și un caracter net ateist. În atmosfera îmbăcșită de ea, indiferența religioasă a lucrat mână în mână cu francmasoneria, și astfel societatea românească de astăzi, fructul nedorit al ei, a sărit din făgașul „necesităților societății românești”. Exemplul său bineînțeles a

circulat la noi peste tot ca și moneda rea până la scadența... de astăzi.

Cugetă mai bine, domnule Pamfil Șeicaru, necesitățile noastre vitale nu se crează cu top-tanul, nici cu condeiul, ci nițeluș mai adânc... dar până acolo nu poate pătrunde oricine.

Marginale la un document inedit

de Ion B. Mureșian

Așa zisa liberalistă stăpânire a împăratului Iosif al II-lea care, după ce, prin cele trei călătorii observă starea politică de fapt din Banat, dă unele libertăți Românilor. Insuși împăratul — spun câteva însemnări contemporane — pune piatra de temelie a unei școale la Timișoara, deschizând epoca de germanizare. Căci tot ce s'a făcut bine pentru Români a avut, pe revers, nimicirea noastră.

Reprezentanții bisericii pravoslavnice, se străduiesc a zădărnici orice început de propășire. Când popa Constantin, tipograf din Râmnic, cere la 1769, vlădicului Vichentie Ioanovici Vidac din Timișoara, slobozenie pentru înființarea unei tipografii românești aci, a fost alungat.

Paul Iorgovici întemnițat, iar după Nicolae Tincu-Velea, otrăvit. După întemeierea Preparandiei din Arad, urile se întetesc. Fabulele lui Tichindeal sunt confiscate iar el, destituit. Constantin Diaconovici Loga și Ion Mihuțiu — profesori și ei — sunt persecutați, pentru că doreau luminarea neamului și desrobirea lui. Un sârb din Arad — Sava Tököli — dă tiparului o carte plină de injurii la adresa Românilor, căreia i se răspunde prin peana unui Murgu și a lui Bojâncă, cel care, vrând să între în preoție, i se răspunde din partea episcopului din Vârșeș, că prea e știutor de carte și deci, necorespunzător intereselor sârbești.

Darul preoției pentru Români, e favorul vlădicului sârb. Și se limita la alegerea celui mai slab element, a celui mai bogat și darnic, indiferent dacă îndeplinea sau nu, cerințele canoanelor. Aceasta o dovedește ineditul nostru document. O condiție sine qua non, era schimbarea numelui. Pentru aceasta găsim preoți cu nume: Grosovici, Caprovici, Smântânovici, Zaharievici¹⁾ și altele cari, hazlii cum sunt, caracterizează în deajuns o forțată stare spiri-

tuală și o primitivă tiranie. Obstacolele, au fost rupte, totuși!...

Să ne mărginim numai la atât...

Iar ce-au făcut Principatele pentru cultura slavă în general și pentru sârbi îndeosebi, e tuturor cunoscut.

Aspirațiile Sârbilor se vădesc în reala lor lumină, prin Voivodina sârbească.

În adunarea din 3 Mai 1848 ținută la Carloviț, se hotărăște înființarea făgăduinței Voivodinii. Împăratul, în paragraful 72 al regulamentului din 4 Martie 1849, preconiza: „Voevodatul sârbesc va fi astfel întocmit, încât să-i asigure biserica și naționalitatea, în sensul vechilor privilegii imperiale“. Practic însă, această provincie de tristă aducere aminte, e recunoscută abia prin patenta imperială din 16 Noembrie același an, sub denumirea de „Voevodina sârbească și Banatul Timișan“, intrând din Banat: Torontalul, Timișul și Carașul, capitală fiindu-i Timișoara. De fapt „Mare voevod al Voivodinei“ e generalul Meyerhoffer, căruia îi urmează încă patru, aproape toți germani.

Scăpați de sub iataganul turcesc, Români bănățeni cad sub două asupriri: cea politică austriacă și cea religioasă sârbească.

Deja în 1848 împotriva acestor nelegiuiri se ridică Eftimie Murgu¹⁾, marele revoluționar și clar văzător, care lăsa pretutindeni în urma sa germenul răsvrătirilor drepte și constructive și despre care una din acuzele oficialității, spunea: „Ideile sale de fantezie ar consta întru a emancipa nația românească care face cea mai mare parte a ținutului (Caraș și Severin) și întru a întemeia un stat românesc.“²⁾ El convocă adunarea națională la Lugoj pe ziua ziua de 27 Iunie 1848, iar la Timișoara Gojdu și Dragoș, o convocă pentru 13/25 Iunie acelaș an. Manifestul lui Murgu și hotărârile adunării, concretizează aspirațiile românismului bănățean și precizează atitudini față de Sârbi împilatori. Fără alte comentarii — el fiind elocvent — îl reproducem:

„Frați Români bănățeni! Țeara noastră se află în primejdie. Servienii din vecina țeară a Slavoniei, răscolindu-se asupra Ungariei se sumeșesc a socoti țeara noastră a Banatului ca o țară slavonă sârbească. Intru această nerușinată a lor sumeșire vedem noi cum acești revoluționari servieni încearcă a aduce în ispită pe poporul acestei țări. Prin niște oameni de vița lor, ce din Sârbia furisându-se în țeara noastră, se află ici-colo rătăcind, au făcut și

1) D. T. Bojâncă *Anticele Romanilor*, I, Buda, 1832, p. 226, 227; *Lista prenumeraților*.

1) Gh. Bogdan-Duică *Eftimie Murgu*, A. R. 1935.

2) Tr. Topliceanu, *Eftimie Murgu*, Timișoara, 1938, p. 90.

fac turburări pe marginile țării de cătră Dunăre și Tisa. Și în loc de a se astâmpăra, încă și mai departe caută a face rău în țara noastră.

„Datoria chemându-ne a ne apăra împotriva acestor revoluționari, am găsit de cuviință a ne aduna în orașul Lugoj spre a ne sfătui împreună despre mijloacele trebuitoare pentru asigurarea țării împotriva acestor revoluționari.

„Pentru aceasta dar alerg a chema pe toate comunitățile și pe toți patrioții acestei țări a Banatului, să aibă dragoste a veni spre a ne sfătui cu toții în treaba aceasta. Ziua adunării o hotărâm pe 27/15 Iunie 1848. Datu-s'a în Lugoj în 17 Iunie 1848. Eutimie Murgu. 1)

Răspund peste 12 mii de Români și se decide: I. Inarmarea poporului. II. Restituirea armelor confiscate dela popor. III. Alegerea unui căpitan suprem al Banatului: Eutimie Murgu, însă via petitionis. IV. Supunerea actualilor episcopi aceluiaș căpitan. V. Naționalitate și pe seama Românilor. VI. Introducerea limbii române în dicasteriile Banatului. VII. Poporul depune jurământ pentru frățietate, patrie și pentru națiunea română. VIII. Adunarea numește vicar episcopesc pe protopopul Dimitrie Stoichescu alias Petrovici din Lipova pentru dieceza Timișorii și pe protopopul Ignație Vuia, pentru dieceza Vârșefului.

Urmările, sunt știute...

Atitudinea filo-maghiară a lui Murgu, a găsit prea mulți acuzatori. De fapt refuză să participe la adunarea dela Blaj, unde Bărnăuțiu îi oferise prezidenția. Și aceasta, pentru că interesele Românilor ardeleni își găsiu piedică de netrecut în Unguri, pe când nizuințele naționale ale Românilor bănățeni, erau stăvilite de Sârbi, Ungurii reprezentând pentru Banatul de atunci, nu pericol, ci posibilitatea de sprijin, având drumuri spre țeluri, în parte, comune. Tot așa, trebuiesc tălmăcite și ideile politice ale lui Bălcescu, unul din marii elevi ai lui Murgu.

Banatul nu număra în anul răsmeriței, nici o înjghebare socială maghiară. Gândurile de maghiarizare erau înlocuite cu cele de sârbizare, ce se făgăduiau nimicitoare. Când maghiarizarea amenință românismul de aici, Murgu se retrage din viața politică, și moare uitat. Dar a rămas și va rămâne — în afara personalității sale științifice și a vastei activități politice, — primul, cel mai îndrăzneț, cel mai de teamă

luptător pentru despărțirea ierarhică, făclierul dârz al redeșteptării conștiinței naționale și marele voevod al Banatului.

Lupta începută de doctorul Murgu, continuă apoi prin istoriograful Nicolae Tincu-Velia, de preoții: Athanasievici, Tomici, Gruescu, Andreevici, Velceanu; de Constantin Udrea, Iova Popovici și mulți alții. Dar privirile se îndreaptă iarăși spre Viena pătimirilor noastre. Nenumărate sunt jalbele ce iau drumul tronului. Dar fără răspuns.

Voivodina sârbească și Banatul, prin decretul imperial din 27 Decembrie 1860, fu încorporată la Ungaria tuturor tiraniilor. 1) Atunci, cel mai de seamă conducător al Sârbilor din Ungaria, exclamă: „Să-i sară ochii cui o va deplânge...”

După atât amar de vreme de necurmată luptă și despotică asuprire, împăratul Francisc Iosif, prin diploma imperială din 24 Decembrie 1864 „mișcat prin părinteasca dragoste cătră ginta română, credincioasă bisericii de rital greco-oriental”, decretă despărțirea de Sârbi, despărțire decisă în sinodul bisericesc din Carloviț în August 1864, și dispune constituirea unei mitropolii române, egal îndreptățită cu a Sârbilor, și reînființarea diecezei române a Caransebeșului, numindu-se episcop, arhimandritul Ion Popasu, prin diploma imperială din 6 Iulie 1865. 2)

Puterea pildei

Profesorul universitar Constantin Sudețeanu a ținut de mult la universitatea „Regele Ferdinand”, din Sibiu, o conferință sub titlul „Drama omului modern”.

Darea de seamă, apărută în ziare, publicase spicuiți din această conferință instructivă.

Intre altele iată ce spunea distinsul profesor: „Intocmai ca pe vremea războaelor napoleoniene ni-se cere și nouă un suport pentru vremurile de restriște de astăzi.

Acest suport nu poate fi altul, decât ideile morale, De oriunde ar veni îndemnul pentru întronarea lor, este binevenit”.

Vorbele acestea răspiccate ne-au încurajat a scrie cele ce urmează.

*

În școlile noastre se învață religia și etica, cu scop de a ajunge la morală.

1) G. Barițiu, *Părți atese din Istoria Transilvaniei*, Sibiu, 1889, III. p. 57.

2) Ghidiu-Bălan, *Monografia orașului Caransebeș*, Caransebeș, 1909, p. 121-124.

1) Teodor V. Păcățianu *Cartea de Aur*, I, ed. II, Sibiu, 1904, p. 347.

În realitate însă bilanțul școlilor se prezintă deficitar : de o parte instrucția cu nemiluita, de altă parte o morală în unele privințe excepționabilă, ceea ce s'a accentuat de atâtea-ori.

Pornind dela această anomalie vom invoca câteva exemple pentru a răzima pe temelia lor concluzia noastră finală.

Un adevăr, pe care îl știe toată lumea este, că cel supus imitează pe înainte-stătătorul său în gesturi, în purtare, în felul de a fi și trăi.

Pentru exemplu: Copilul face ce vede dela tatăl său, școlarul imitează pe învățător, funcționarul, fie public, fie particular, urmând pe șeful său, caută să-i fie pe plac.

Dictonul latin exprimă adevărul acesta prin cuvintele „Exempla trahunt“, ce va să zică „Pildele atrag“, iar germanul zice : „Wie der Herr, so der Diener“ sau pe românește : „Cum e stăpânul așa-i și argatul“.

După observațiile acestea preliminară lăsăm să urmeze exemplele puse în vedere.

Dacă tatăl, ca capul unei familii, înainte de a se așeza la masă rostește o mică rugăciune, întovărășită de semnul crucii, copiii săi urmându-i zilnic exemplul, se vor obișnui cu timpul să nu se atingă de mâncarea de pe masă înainte de a-și face cruce și a spune și ei rugăciunea auzită dela tatăl lor.

Că gestul acesta stă în slujba moralei, aceea n'o știu copiii, destul că repetând ei zi de zi rugăciunea învățată dela tatăl lor, câștigă o verigă în lanțul, care azi-măine o să formeze făptura lor morală.

Alt exemplu: Dascălul vorbește elevilor despre ajutorarea celor săraci, celor neputincioși, celor roși de boale, îndemnându-i să nu scape nici o ocazie de a întinde între marginile posibilității mână de ajutor aproapelui lor ajuns în suferință.

Indemnul acesta prinde și nu prinde în mintea de copil a elevului, care în gândul său adeseori e absent dela prelegeri.

Când însă dascălul acela după ce părăsește edificiul școlar, pune un ban în palma zbârcită de mizerie a cerșitorului, pe care l-a întâlnit în drumul său spre casă, și elevul vede aceasta, de bună seamă va căuta să imiteze gestul dascălului, traducând în faptă învățătura, pe care a auzit-o în școală.

Un al treilea exemplu: În contactul oficial cel supus învață câte și de toate dela șeful său,

De câte ori se ivește vreun caz complicat în oficiu, subalternul se va adresa superiorului,

care va soluționa cazul în spirit de dreptate, sau în spirit de echitate.

Faptul acesta rămâne întipărit în mintea funcționarului subordonat și la proxima ocazie își va da silință să facă și el ca șeful său.

Prin urmare și aici fapta deamă de urmat va avea înrâurire binefăcătoare asupra ținutei în viață a celui inferior în grad.

Dar să privim în continuare reversul monedei.

Dacă tatăl, despre care fu vorba mai sus, în loc să rostească zilnic rugăciunea, va lua mereu numele Domnului în deșert, va grăi vorbe urâte, sudalme în fața copiilor adunați în jurul său, aceia dela o vreme se vor obișnui să înjure și ei, crezând că așa și nici nu altcum trebuie să fie.

Dacă dascălul cu țigara în gură va ține prelegeri despre stricăciunile cauzate sănătății de nicotină, ne putem aștepta, ca pe copii să nu-i determine a se feri de fumat, ci dimpotrivă ținuta sa provocatoare îi va ispiti să aprindă și ei țigara.

Trecând în fine la funcționarul, pe care îl instruiseră șeful să facă nelegiuiri, pentru a asigura acestuia favoruri nemeritate, funcționarul acela va judeca astfel : „Dacă se poate pentru el, de ce să nu se poată și pentru mine“, urmând procedura indicată de șef, de astă dată însă nu în folosul șefului, ci în folosul său propriu.

Pe urma celor trei exemple din urmă ajungem la concluzia, că morala nu se poate realiza numai prin vorbe, numai prin învățatură multă, ci foarte adeseori prin pilde bune, demne de a fi luate în considerare.

*

De încheiere o întrebare.

„Ce este de făcut pentru a se recâștiga în întregime hotarele încâtva pierdute ale moralei?“

La întrebarea pusă dăm și răspunsul.

Toți înainte-stătătorii, de orice fel și de oriunde, vor trebui să umple țara dela un capăt la celălalt de un nesfârșit șir de pilde bune. Va trebui, ca în ce privește exemplele atrăgătoare spre bine, să ne întrecem unii pe alții, căci dacă vom continua să ignorăm puterea pildei, trăgând moralei chiulul, nu ne vom putea opri pe lunecușul povârnișului, decât în flăcările mistuitoare ale Gomorei.

Aurel Moacă

Preoții și monahii nu se cade să vorbească în altar.

Cum va căuta Dumnezeu la cel ce stă fără rânduială și neliniștit în Biserică? Cum va asculta Dumnezeu rugăciunea celui ce se roagă în Biserică cu mândrie și fariseește? Cum se vor ierta păcatele acelui bărbat, sau acelei femei, cari vin în Biserică îmbrăcați în haine de mult preț și cari poartă cu sine mirosmi mirene, aromate și pun dresuri și infrumșetări pe față? Sau cum pot să primească umilință în inimă cei ce stau în strane, picior peste picior, când șezând, când scărpinându-se, când întinzându-și picioarele ca niște slăbănogi? cum pot să verse lacrimi cei ce nu caută cu ochii în jos și nu iau aminte la cei ce zic, sau să privească la sf. Icoane cu evlavie ci caută cu ochii încoace și încolo, privind cu iscodire podoabele și fețele bărbaților și ale femeilor? Cu adevărat, eu mă tem, că acești creștini nu numai că nu capătă nici un folos din rugăciunea ce fac cu defăimare și fără frica lui Dumnezeu, ci încă și mai multă vătămare și păcat primesc în sufletul lor din aceasta și se împlinește la ei blestemul ce l-a zis mai înainte prorocul David pentru Iuda zicând: „Și rugăciunea să se facă întru păcat“. (Ps. 108, 6). În felul acesta biserica lui Hristos, care precum am spus mai înainte, este un spital de obște, pentru acești creștini se face pricină de rănire; fiindcă ei nu numai că nu-și vindecă în biserică bubele și păcatele lor, dar mai primesc și alte rane și adună și alte păcate și așa ies din biserică nevindecați; pentru aceea a zis și Hrisostom: „Căci casa aceasta este spital duhovnicesc, am venit ca să vindecăm aici ranele ce le-am căpătat afară, nu ca să grămădim și altele și așa să ne ducem nevindecați. Că dacă duhul nostru se roagă fără luare aminte nu numai păcatele cele mai dinainte nu le curățim, ci adăugăm altele și mai noi“. Și cu toate că biserica este cer și rai, cum am zis mai înainte, însă pentru acești creștini defăimători și netemători de Dumnezeu, mai nimic nu-i folosește acest cer și rai, nu dela sine, să nu fie, ci din neevlavia și din nerânduiala lor. Pentru că și diavolul aflându-se în cer, nimic nu s'a folosit din aceasta, nici strămoșul Adam s'a folosit din rai, căci amândoi au căzut din el pentru răutatea lor.

Lucru pe care se nu-l pătimiți și voi frații mei creștini, luați aminte pentru dragostea lui Dumnezeu și stați în biserica Domnului cu frică și cu evlavie că așa poruncește Dumnezeu

zicând: „Evlavioși faceți pe fiii lui Israil“. (Levit. 15, 31) și nu fără evlavie și cu defăimare, că defăimătorii vor lua dela Domnul mare urgie și pierzare, precum scrie la Avacum: „Vedeți defăimătorilor și priviți și vă minunați de cele minunate și pieriți“. (Av. 1, 5), dar mai cu seamă să ia aminte bine și sf. Preoți și monahii, să nu vorbească când sunt în altarul bisericii, sau și afară de altar, că dacă afară de altar, aflându-se creștinii sunt datori să stea tăcând cu frică și cu cutremur, cu atât mai mult *sunt datori clericii când sunt în altar, să tacă și să stea cu evlavie și cu frica lui Dumnezeu*. Și aceasta pentru două pricini: întâi, fiindcă aflându-se în acest dumnezeesc și neîntrat Altar, întru care se află sf. Prosomidie, Sf. Masă și Sf. Artoforion (Chivotul cu sf. Taine) la care doresc să se plece Ingerii și Arhanghelii acoperindu-și cu evlavie fețele lor se cade ca toți preoții și monahii cei ce se află acolo, să nu vorbească între ei despre lucruri lumești, să nu fie, ci de laudă și dar mare să socotească că s'au învrednicit intrând înăuntrul acestuia. Că dacă preoții cei din vechime ai evreilor nu aveau voie să între în Sfânta Sfințelor, care era numai o închipuire a altarului nostru, ci numai Arhiereul și acesta nu totdeauna, ci numai odată în an, cum să nu socotească preoții noștri de mare cinste a intra în acest jertfelnic și întâiul chip al Sfintei Sfințelor, întru carea pâinea cea cerească se jertfește în fiecare zi pentru noi? Și al doilea, pentru că cei sfințiți, clericii și monahii, precum sunt datori să se facă pildă bună mirenilor la orice lucru, așa sunt datori a se face pildă și bunei rânduiei; sfitei, evlaviei și tăcerii celei din Biserică. Că dacă preoții vorbesc în biserică, ce vor face mireni? Și dacă lumina se va face întunerec, întunerecul ce are să facă, precum a zis Domnul? Că și Teologul Grigorie a spus despre aceasta în scrierile cu patru stihuri:

Către voi cei din altar mai ales zic acestea:

Să fiți ca niște ochi și nu ca cei plini de întunerec.

Ca să nu ne arătăm epistați ai pildei rele.

Că dacă lumina este așa, întunerecul cum va fi?

Știu că mulți dintre creștini socotesc de mare ispravă și laudă a se duce la Ierusalim ca să se închine cu evlavie și umilință la sf. Locuri, adică la pritorul de viață Mormânt al Domnului, la sf. Golgota, la Vitleem și la celelalte locuri și închinăciuni. Mulți dintre voi creștinii, se duc la locuri și închinăciuni. Mulți dintre voi creștinii, se duc la locuri depărtate și se ostenesc pe mare și pe uscat spre a se

închina Sfințelor Moaște, precum ale Sf. Spiridon Sf. Teodora, la Chercira (Corfu) ale sf. Parachivei sf. Ioan dela Suceava și ale altor sfinți din alte locuri și țări. Da și această închinăciune evlavie și călătorie este bună și laudată, dar oare nu trebuia să aveți, dacă nu mai mult ci măcar această evlavie, fraților, și când vă duceți la biserica lui Hristos, întru care, cu închipuire se află aproape toate închinăciunile cari sunt și la Ierusalim? Nu se cuvenea, zic, să arătați aceiași umilință bună rânduială și frică când stați la înfricoșata și dumnezeiasca liturghie la care se află de față, nu moaștele cutăruia și cutăruia sfânt ci însuși Dumnezeu Ipostas și făcătorul de viață și prea nestricatul Trup și Sânge al Domnului nostru Isus Hristos Sfântul Sfinților?

(Din Hristoitia de Micodim Aghioritul)

transc. de pr. N. V.

Cosmogonia biblică și teoriile științifice

(Continuare)

De Pr. I. Firca.

E natural să fie așa, ținând seamă de scopul autorului Pentatehului de a stabili pe atotputernicia unicului și adevăratului Dumnezeu drepturile Lui suverane și datoriile omului față de El. Pentru aceasta nu ar fi fost de ajuns a arăta pe *Elohim* numai ca aranjator al materiei lumii, asemenea unui *Marduk* sau *Zeus* cărora a voit să îl arate ca absolut superior. Dacă Moisi s'ar fi mulțumit cu atât am fi avut și în Geneză, ca și în toate sistemele dualiste și politeiste ideea luptei contra haosului, materia socotită cauză a răului fizic și moral, destinul și fatalitatea mai puternice decât Dumnezeu însuși. Ori, interpretarea tradițională iudaică, de care trebuie ținută neapărat seamă a înțeles întotdeauna prin creație creația haosului însuși, nu numai ordonarea lui ¹⁾.

g) Nicăeri în biblie materia nu e concepută ca fiind independentă de Dumnezeu. Ideea luptei contra haosului, prin care s'ar evidenția puterea vreunui *demiurg*, atât de obișnuită altor poeme cosmogonice, este absentă în capitolele I și II din Geneză. Creatorul face aci tot ce voește, o vorbă e de ajuns pentru ca lucrurile să ajungă dela început la ultima lor perfecțiune rânduie ²⁾.

h) *L. W. King* împingând la extrem teoria analogiilor, s'a întrebat dacă diviziunea în 7 zile din cel dintâi capitol al Genezei nu a fost

cumva făcută sub influența celor 7 tăblițe babilonene ale creației. Tot el mărturisește însă că nu e același motiv pentru întrebuițarea numărului 7 într-o parte și în alta: în timp ce autorul biblic are intenția de a da un model omului pentru observarea religioasă a *Sabbatului*, în poema babiloneană e evidențiată latura mistică a numărului 7. Apoi creația propriu zisă nu e repartizată după numărul tăblițelor, ci e povestită numai dela tăblița IV-a înainte. Totuși concluzia lui King e că ideea autorului biblic de a lega Sabbatul de creație, i-a fost dată de cele 7 tăblițe cuneiforme. ³⁾

Concluzie ciudată și care ar conține vre-un sâmbure de adevăr numai în cazul când Moisi în loc de a-și fi trăit prima parte a vieții în Egipt, s'ar fi născut și ar fi crescut în Babilon unde ar fi cunoscut aceste tăblițe și mai ales ar fi crezut în divinitatea cuprinsului lor, ori că ar fi fost vre-un resemnat în acceptarea și menținerea unor rânduieci umane anterioare acțiunii lui. Legiuitoarul inspirat al Evreilor a urmărit însă tocmai izolarea poporului lui în mijlocul celorlalte prin eliminarea tuturor adăugirilor și deteriorărilor umane ale revelației primitive și — ales de Dumnezeu pentru aceasta — prin formularea unor noi adevăruri ale revelației. Căci altfel ar fi fost mult mai firesc să adopte pentru poporul lui nu săptămâna de 7 zile ci pe aceea de 10 zile a Egiptenilor, pe care o cunoștea foarte bine. Și atunci nu poate fi vorba de un împrumut, mai ales necunoscând el bibliotecile de cărămidă arsă ale văilor Tigrului și Eufratului din cari ar fi putut face acest împrumut ci temeiul săptămânii de 7 zile, atât de firească pentru viață și posibilitățile de muncă ale omului cum au fost constrânși să recunoască înșiși unii din adversarii ei, trebuie căutat în însăși revelația primitivă care poate explica atât caracterul mistic al numărului 7 în Babilon, cât și întrebuițarea atât de deasă a aceluiaș număr pe paginile Sf. Scripturi.

i) Ca ultim argument al susținătorilor teoriei împrumuturilor aducem pe acela care spune că dacă în Geneză lumea ia ființă numai prin atotputernicia cuvântului divin, această putere este viu accentuată și în mitul babilonean în care o haină așezată în mijlocul zeilor, la porunca lui *Marduk* apare și dispăre ⁴⁾.

Un neînsemnat amănunt nu poate însă caracteriza întregul. Iar înscenarea de scamatorie a lui *Marduk*, e atât de departe de cuvântul creator al lui Dumnezeu, prin care se aduce la ființă din neant însăși lumea cu podoaba ei!

1) Cf. *ibid.* col. 2145.

2) *Ibid.*

3) Alb. Condamin. I. c. col. 338-339.

4) Cf. Dr. G. L. Munteanu o. c. p. 9.

7) Din deosebirile semnalate rezultă imposibilitatea copierii istorisirii biblice după cea babiloneană căci „prea înalte și alese sunt ideile din una și prea cutundate în politeism din cealaltă“. Totuși istorisirea babiloneană este mai veche decât cea biblică 5)

„Mai aproape de adevăr este că amândouă își au izvorul în o foarte veche tradiție. Și la formarea acestei vechi tradiții trebuie să dăm ca izvor numai descoperirea divină 6)“. Iar această tradiție a cărei vechime nu mai poate fi determinată, nici urmărită până la formarea ei, s'a păstrat intactă la poporul evreu și s'a schimbat la celelalte popoare 7). Concepție care nu e numai a teologiei creștine ci și un adevăr demonstrat tot mai mult pe măsură ce viața spirituală și culturală a popoarelor orientului este mai bine cunoscută.

ȘTIRI

Ziua de 10 Maiu, cea mai mare sărbătoare a neamului se serbează în acest an în toată țara cu un festival deosebit. Participă la manifestația națională armata, premilitarii și școalele alături de populația țării. În orașul nostru se organizează serbării atât înainte de masă cât și după masă, având de scop sărbătorirea cu vrednicie a zilei pentru exaltarea sentimentului național și a mândriei noastre românești.

Examen pentru preoți militari activi. Episcopia noastră a primit și o notificare oficioasă în legătură cu concursul pentru ocuparea a 13 posturi de preoți militari activi. Condițiile semnate publicate în numărul trecut al foii noastre.

Absolvent și premiat cu premiul II dela Școala superioară de pictură bisericească dela Sfânta Patriarhie din București este dl *Ioan Băleanu* pictorul nostru din Caransebeș, cunoscut prin arta cu care a împodobit mulțimea bisericilor noastre din eparhie și din alte părți.

Felicitările noastre și doririle de a-l avea pururea la noi sârguitor al podoabei Casei Domnului.

A apărut: Liturghia Sf. Ioan Gură de aur armonizată pe 3 voci de prof. I. Lipovan dela Arad, tipărită fiind cu bine cuvântarea P. S. Episcop Dr. Andrei Mageriu. De vânzare la Diecezana Arad, Lei 60 exemplarul.

Reveniri la matcă în Banatul fost la sârbi. În Mramorac ca în toate satele pe cari le-au stăpânit Sârbii înstrăinarea s'a urmat pe o scară întinsă folosindu-se biblicul blid de linte. Așa a fost înstrăinați și o seamă de români din Mramorac, promițându-li-se pământ. Unii nu au primit nici până acum, la distrugerea regatului iugoslav. Nenorocii, 60 la număr au revenit la sânul Bisericii și al națiunii pe cari le părăsiseră într'un moment de slăbiciune.

5) Pr. I. Popescu Mălăești loc. cit p. 74.

6) Ibid.

7) Ibid.

Nr. 2457 E. 1941

Convocare

Delegații preoțimei, profesorilor Academiei Teologice și a personalului administrativ și eclesastic al Consiliului eparhial se convoacă la Adunarea generală extraordinară a fondului de ajutorare reciprocă pentru cazurile de deces a salariaților eparhiei Caransebeșului pe ziua de Joi 15 Maiu a. c., orele 9 a. m., în birourile Consiliului eparhial, la ordinea zilei fiind darea de seamă asupra gestiunii anului 1940 și modificarea Statutelor.

Caransebeș, la 6 Maiu 1941.

Președ. Cons. eparhial:

Prof. R. G. Ancușa
consilier referent eparhial

Secretar eparhial:
Pr. Petru Toma

„BANCA BANATULUI“

Institut de credit și comerț, societate pe acțiuni în Caransebeș (Jud. Severin)
Capital și Rezerve lei 4,940,687. Reg. soc. Banc. nr. 9/1934 Telef. 29

Bilanț încheiat la 31 Decembrie 1940.

Approbat de Adunarea generală din 24 Aprilie 1941.

ACTIV: Cassa: Numerar efectiv Lei 567.967. — Disponibil la B. N. R. Lei 85.697. — Dinsponsibil la bănci: în țară Lei 1,112.499. —, Portofoliul de scont: plătit în țară: în portofoliu: cambii garantate cu ipoteci Lei 2,309.390. —, cambii garantate cu titluri și garanți Lei 1,235.495. —, reescontat la B. N. R. cambii garantate cu ipoteci Lei 2,099.925. — cambii garantate cu titluri și garanți Lei 1,122.350. —, Debitori în conversiune conf. legii din 7/IV 1934. în portofoliu Lei 1,535.414. —, Portofoliu de titluri: Titluri românești — cu venit variabil: Acțiuni cotate la bursă (val. nom. Lei 60.000. —) Lei 100.000. Plasamentul fondului de rezervă legală: Efecte publice garantate de Stat (val. nom. Lei 116.000. —) Lei, 106,455 Imobile: necesare comerțului propriu Lei 1. —, alte imobile lei 1. —, Mob. Lei 1. — Totalul activ. Lei 10,275,195.

PASIV: Capital social Lei 4,010,000. — Fondul de rezervă legală Lei 480,687. — Fondul de rezervă statutară lei 450.000. — Depuneri spre fructificare: din țară, depuneri vechi pe livrete de economii lei 1,428.509. — Creditori în cont-curent: din țară, Banca Românească lei 329.393. — Angajamente de reescont: în țară, la B. N. R. lei 3,222.275. — Dobânzi tranzitoare lei 250.000. — Totalul pasivului lei 10,170.864.

Conturi de ordine:

DEBIT: Cauțiuni statutare lei 175.000. — Ipoteci dela debitori în conversiune lei 5,439.900. — Ipoteci dela debitori la scont lei 6,421.200. — Totalul la debit lei 12,036.100.

CREDIT: Deponenți de cauțiuni statutare lei 175,000 — Deponenți de ipoteci Lei 11.861.100. — Totalul la credit Lei 12,036.100.

Contul Profit și Pierdere:

DEBIT: Cheltuieli de administrație: Salarii lei 240.500. — Diverse lei 162.752. — Impozite și taxe lei 85.744. — Dobânzi plătite la reescont lei 131.367. — Beneficiul net lei 104.331. Total lei 724.694.

CREDIT: Dobânzi încasate lei 670.394. — Venitul imobilelor lei 48.300. — Venitul portof. de titluri lei 6.000. — Total lei 724.694. **Consiliul de administrație.**

**PRIMA CASSĂ DE PĂSTRARE DIN CARANSEBEȘ SOCIETATE PE ACȚII, ÎN LICHIDĂRE
CARANSEBEȘ**

Capital vărsat Lei 5,000.000.

Inscris în registrul bancar Nr. 7 din 9. XI. 1934.

**Bilanțul încheiat per 31 Dec. 1940 și aprobat de adunarea generală ordinară
ținută la 30 Aprilie 1941**

Activ			Pasiv	
Casa :			Capital social :	5,000.000
Numerar efectiv	1,314.079	1,318.772	Fond de pensie și aj. al funcț.	200.000
Disponibil la B. N. R. și C. E. C.	4.693		Depuneri spre fructificare :	
Disponibil la bănci :			Din țară : Depuneri noi :	
In țară	562.674	563.015	pe termen	
In străinătate	341		La purtător sau nominative, dar	
Debitori :			plătibile la purtător	3,935.844
Din țară		4,600.000	Creditori :	
Debit. garanțați cu garanții div.			Din țară	
Imobile :		93.525	Creditori reduși, rate înteziate	486.696
Alte imobile cumpărate la licit.			Creditori nereduși noi	182.980
Pierderi :		3,778.495	Angajamente de reescont ;	
Din anul curent			In țară	
			La alte bănci	100.505
			Conturi diverse creditoare	447.782
		10,353.807		10,353.807

Conturi de ordine :

Cauțiuni statutare		50.000	Deponenți de cauțiuni statutare	50.000
Debitori pt. aval și scrisori de			Creditori pt. aval și garanții date	
garanție date de bancă :			de bancă :	
In țară		563.738	In țară	563.738
Efecte comerciale în gaj :			Deponenți de efecte comerciale	
In portofoliu		240.447	în gaj	240.447
Cambii de circulațiune :			Deponenți de cambii de circula-	
In portofoliu		12,569.075	țiune	12,569.075
Efecte spre încasare :			Remitenți de efecte spre încas.	158.810
In portofoliu		158.810	Deponenți de ipoteci, cesiuni,	
Ipoteci, cesiuni, mărfuri în gaj și			mărfuri în gaj și garanții div. .	16,002.123
garanții diverse :			Deponenți de titluri în gaj . . .	235.488
In portofoliu		16,002.123	Deponenți de titluri și alte valori	
Titluri în gaj :			în păstrare :	
In portofoliu		235.488	Din țară	5,609.179
Depozite de titluri și alte valori			Creditori pentru titluri împrumu-	
în păstrare		5,609.179	tate	53.500
Debitori de titluri împrumutate .		53.500		
		35,482.360		35,482.360

Debit

Contul Profit și Pierdere

Credit

Cheltueli de administrație :			Dobânzi încasate :		
Salarii și indemnizații	740.200	1,066.677	Dela Portofoliul de scont	182.446	354.521
Diverse	326.477		Dela Debitori	172.075	
Impozite și taxe :		277.741	Comisioane încasate :		110.125
Dobânzi plătite La Depuneri . .	208.166	312.739	Venitul Portofoliului de titluri :		
" " " Reescont	7.194		Din cupoane exigibile		8.549
" " " alți creditori	97.379		Venitul imobilelor :		
Comisioane plătite :			Din chirie	274.300	3,870.300
Pierderi :		7.268	Din vânzarea imobil	3,596.000	
La Portofoliul de titluri	33.169		Beneficii diverse :		96.654
" Plasamentul fondului de rez.	28.500		Pierdere netă :		
" Portofoliul de scont	1,917.281		Pierdere pe anul curent		3,778.495
" Debitori	2,176.749				
" Creanțe în conversiune	1,993.570				
" Imobile	404.950	6,554.219			
		8,218.644			8,218.644

Caransebeș, la 31 Decembrie 1940.

Lichidatori.

Verificat și găsit în conformitate cu codul de comerț și legea pentru organizarea și reglementarea comerțului de bancă
Consiliul de cenzori.